

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ลักษณะของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาของแต่ละท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการและศักยภาพของแต่ละท้องถิ่น และแนวทางตามนโยบายหลักของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ปัจจุบันรวมทั้งให้สอดคล้องประสานสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนนโยบายของท้องถิ่น และแนวทางตามนโยบายหลักของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อสร้างคนไทย-ประเทศเข้มแข็ง เน้นบริหารประเทศภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน

แผนพัฒนาที่ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องจัดทำในลำดับแรกคือ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งจะกำหนดแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และจุดมุ่งหมาย (Goal) เพื่อการพัฒนาในอนาคต ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และกรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวม เนื่องจากการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเป็นอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และดำเนินการตามแผน แต่ความเป็นอิสระนั้น ไม่ได้หมายถึงความเป็นอิสระในฐานะเป็น “รัฐอิสระ” แต่เป็นการมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดการบริการสาธารณะบางส่วนให้ และยังคงอยู่ในการกำกับ ดูแล หรือตรวจสอบ โดยรัฐบาลและประชาคมอีกด้วย

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2549 มาตรา 30 (4) และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อ 5.2 กำหนดให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐและที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง เพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความโปร่งใสมากที่สุด ดังนั้น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จึงมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สถานการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้พัฒนาไปสู่สถานการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถ จัดสรรทรัพยากรและศักยภาพที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

1. เพื่อสนองต่อปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ตำบลท่ากกแดงตามศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว
2. เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว
3. เพื่อเป็นเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว

4. เพื่อเป็นเครื่องมือในการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น
5. เพื่อประสานการพัฒนาให้สอดคล้องกันของทุกส่วน ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

1.3 ขั้นตอนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาหน่วยงานที่รับผิดชอบ เตรียมการจัดทำโครงการเพื่อเสนอให้ผู้บริหารอนุมัติ

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญรวบรวมข้อมูล ปัญหา ศักยภาพของท้องถิ่น โดยจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการรัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการณ์พัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบันประเมินสภาพของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยใช้เทคนิค SWOT analysis โดยการวิเคราะห์ถึงโอกาส และสถานะคุกคามหรือข้อจำกัด รวมถึงการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก SWOT analysis จุดแข็ง หมายถึง ทรัพยากรในการดำเนินงานหรือทุนทรัพย์ขององค์กร

จุดอ่อน หมายถึง ข้อด้อยขององค์กรในการดำเนินงาน

โอกาส หมายถึง ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรดีขึ้น

อุปสรรค หมายถึง ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรด้อยลง

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่นข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 มากำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่น

วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง ถ้อยแถลงที่ระบุถึงสภาพการณ์ในอนาคต ซึ่งเป็น “จุดหมาย” ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต อันเป็นการตอบคำถามที่ว่า “ท้องถิ่นต้องการอะไร ในอนาคต”

พันธกิจ (Mission) หมายถึง ข้อความหรือถ้อยแถลงที่แสดงถึงลักษณะ หรือขอบข่ายในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดบริการสาธารณะ รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรหรือภาพลักษณ์ที่ต้องการ นำเสนอ และปณิธานหรือปรัชญาในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นขอบเขตของบทบาทหน้าที่หลักหรือขอบเขตของกิจกรรมที่มุ่งเน้นเป็นพิเศษที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการนำเอาวิสัยทัศน์และภารกิจหลักมาพิจารณากำหนดจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตหรือประเภทของกิจกรรมที่ควรดำเนินการเพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์และภารกิจหลักที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาท้องถิ่นเป็นการกำหนดผลสำเร็จที่ต้องการ โดยดำเนินการหลังจากที่ทราบภารกิจหลักที่จะต้องทำแล้ว เพื่อนำท้องถิ่นไปให้บรรลุความต้องการที่จะเป็นในอนาคต

ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาเมื่อได้ดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจหลัก วัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยอาศัยพื้นฐานการวิเคราะห์ SWOT แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการกำหนดแนวทาง การพัฒนาของท้องถิ่นซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แนวคิดหรือวิธีการที่แยกคาย อันบ่งบอกถึงลักษณะการเคลื่อนไหวขององค์กรว่าจะก้าวไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคตได้อย่างไร จะไปถึงจุดหมายที่ต้องการได้อย่างไร

ขั้นตอนที่ 8 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นเป็นการกำหนดปริมาณหรือจำนวนสิ่งที่ต้องการให้บรรลุในแต่ละแนวทางการพัฒนาภายในเวลาที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 9 การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น นำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 8 มาจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาและปรับปรุงก่อนนำเสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่ออนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

1.4 ประโยชน์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

1. เป็นกรอบในการปฏิบัติงาน แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดแนวทางเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร และเปรียบเสมือนเข็มทิศในการชี้ทางการพัฒนา ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ลดความซ้ำซ้อน และการสิ้นเปลืองทรัพยากรในการบริหาร

2. เป็นการรวมพลังในองค์กร กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เป็นลักษณะของความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลต่อความรู้สึกในการมีส่วนร่วมและเป็นพันธกิจร่วมกันในองค์กรซึ่งผลจากการร่วมมือกันจะนำไปสู่การมีผลงานที่มีประสิทธิภาพ

3. เป็นตัวส่งเสริมกำลังใจในการปฏิบัติงาน แผนยุทธศาสตร์ไม่เป็นเพียงการวิเคราะห์ข้อมูลแต่รวมถึงความคิดสร้างสรรค์ และแผนยุทธศาสตร์จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทราบ แนวทางและความมุ่งหวังจึงส่งผลให้เกิดความมั่นใจในแนวทางการปฏิบัติงาน โดยปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

4. แผนยุทธศาสตร์เป็นตัวสะท้อนให้เห็นทุกสถานการณ์ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตในภาพของศักยภาพหรือจุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กร ตลอดจนปัจจัยที่จะสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานขององค์กร